

דאליזזר

עלון לשבת קודש



דברי מחשבה והלכה, ומהנעשה בבתי הכנסת

נושא השבוע: נישואין (ל)

הפטרה: "דברי ירמיהו" (ירמיהו א)

כ' טבת תשפ"ג 1458 (שנה כח')

פרשת שבוע

"ויברח משה מפני פרעה וישב בארץ מדין וישב על הבאר" (ב, טו)

"וישב על הבאר" – למד מיעקב אבינו שנזדווג לו זיווגו על הבאר (רש"י).

אמרו חכמינו ז"ל במדרש (שמות רבה א, לז): "שלושה נזדווגו להן זיווגיהן מן הבאר: יצחק, יעקב ומשה. ונשאלת השאלה: מהו הקשר בין הבאר לזיווגו של אדם? מדוע מצאו אבותינו את זיווגם ליד באר המים? אלא רצתה התורה לתת לנו מבט ל"שידוך אמיתי ונכון" ולומר לנו שכדי להפיק תועלת מן הבאר ולהוציא ממנה מים צריך להתכופף, ה"ה בעניין השידוכין, אם כל אחד מבני הזוג יתכופף קמעא אל בן זוגו ויותר על חלק מעקרונותיו למרות כל המטען וההנהגות שהוא מביא עימו מהבית אזי מובטחת חתונה והם יזכו לזוגיות טובה ואיתנה וארוכת שנים.

הסבר נוסף: ישנם 3 מקורות מים שונים מהם נהנה האדם: בור, מעיין ובאר. הבור - כולו מעשה ידי אדם, המעיין – נעשה בידי שמים ללא התערבות האדם ובאר - הינה שילוב בין מעיין לבור, יש בתוכה מי תהום עוד מששת ימי בראשית אולם צריך לחפור כדי להגיע אליהם ולחשוף את המים. הבאר מסמלת את השידוך המושלם, זיווגו של אדם מוכרז משמים אולם מימושו תלוי "בחפירה" ובהשתדלות של האדם ובמעשיו כדי להשיג את המיועדת לו. אף האבות זכו לזווג הגון בעיקר מחמת מעשיהם וזכויותיהם ומעשי אבות סימן לבנים

ימי השולח

שובבי"ם: ר"ת של שמות הפרשות: שמות, וארא, בא, בשלח, יתרו, משפטים.

וימים אלה מסוגלים כמו חודש אלול ועשרת ימי תשובה להועיל כנגד כל הצרות שבאות על האדם, ולכן יש שעושים בימים אלו תענית דיבור וקוראים ג' פעמים תהילים בלי הפסק עם וידוי הגדול וחוזרים בתשובה, ונחשב כאילו התענו משבת לשבת ונחשב ל- 65,600 תעניות.

והסיבה שקוראים תהילים דווקא כיוון שמסוגל להועיל כנגד כל הצרות הבאות על האדם.

וימים אלה מסוגלים לתיקון הברית לפי שפרשות אלו עוסקות בירידת בני ישראל למצרים כדי לתקן את חטא הברית של אדם הראשון.

ויש שמלווים את תענית הדיבור גם בצום, מכל מקום אברכים ותלמידי חכמים עדיף שיתענו תענית דיבור אך לא יבטלו מסדר לימודם כדי לקרוא תהילים, כי אין לך עדיף יותר מלימוד הגמרא וההלכה. (ילקוט יוסף)

"מתכון" לשלום בית (הרב מרדכי רוט)

מעשה שהיה

היה זה לפני מספר חודשים, הגיע אליי יהודי כבן 40 וכך סיפר לי: "אני נשוי

כתשע עשרה שנה, יש לנו ב"ה 11 ילדים מתוקים. אני אדם עשיר, כסף זה

הדבר האחרון שחסר לי, רק משהו אחד אין לי - שלום בית.

כבר שנים רבות שאני ואשתי רבים, אם יש דברים שמפריעים לי באשתי או לאשתי בי אז

אם אתה עסוק כל העת בלשפוט אנשים אין לך זמן לאהוב אותם

ע"פ "אור החיים" אופק תל אביב * **לא לעיין בזמן תפילה** * שקיעה 4:58-5:03 * סוף זמן ק"ש 8:44-8:44

יציאת שבת: 6:01

יציאת שבת: 5:29

כניסת שבת: 4:38

שנינו לא יודעים לדבר אלא אנחנו מבקרים אחד את השני, מעירים, פוגעים אחד בשני ואף צועקים זוהי צורת התקשורת ביננו. וכאשר פוגעים אחד בשני מתחילים להצטבר הרבה רגשות של כעס, ואף שנאה. הגענו למצב שכמעט בכל יומיים היינו רבים, משהו אחד ייאמר לזכותנו שברוב המקרים השתדלנו מאוד לא לריב לפני הילדים.

המריבות שלנו לא היו דווקא על דברים גדולים, הן היו אפילו על זוטות של ממש.

לפני כחודש מצאנו מתחת לכרית מכתב מהילדה שלנו בת השתים עשרה, וכך היא כתבה לנו: אבא ואמא היקרים. אני מאוד אוהבת אתכם ואתם מאוד חשובים לי, אבל אני בוכה כשאני כותבת את המכתב הזה, ממש בוכה. לא נעים לי להגיד לכם ואולי אני קצת חוצפנית במה שאני כותבת לכם עכשיו. אתם אולי חושבים שאני לא רואה איך שאתם רבים ופוגעים אחד בשני. אני הרבה פעמים יושבת ובוכה להשם שייתן לכם שלום ביניכם, אני אוהבת את שניכם וקשה לי מאוד לראות אתכם רבים. אני יודעת ששניכם אוהבים אותי, אבל זה ממש שובר לי את הלב כאשר אני רואה אתכם רבים ולא מכבדים אחד את השני.

מה אני רוצה מכם? אני לא רוצה טיול לשווייץ כל שנה, אני רק רוצה שתאהבו אחד את השני ותכבדו אחד את השני. לא סיפרתי לכם, אבל לפני חודש כשרבתם מאוד חזק לילה אחד וחשבתם שבגלל שהייתם בחדר שינה אף אחד לא שומע, אבל מרוב שצעקתם אחד על השני, האחות הקטנה שלנו, הבת שלכם, רצה אליי למיטה ושאלה למה אבא ואמא צועקים אחד על השני?! לא ידעתי מה להגיד לה ורק פשוט חיבקתי אותה, אז אני מבקשת מכם – בבקשה, ד', אני לא יכולה יותר!

תודה לכם אבא ואמא על הכול.

נו, ואתה חושב שהמכתב עזר? ממש לא! כל אחד האשים את השני כמה הוא פוגע בילדים. לפני כשבוע ישבתי במשרד שלי, זה היה אחרי יום עמוס, ואני שואל את עצמי מה קורה לך? מה עובר עליך? יש לך הכול ברוך השם. יש לך כסף, יש לך בריאות, יש לך ילדים טובים. מה קורה פה, האם אני באמת רוצה להרוס את הילדים שלי! אתה הרי אדם חכם ומבין הרי בתוך הלב אתה יודע שגם אתה לא בסדר בזוגיות שלך. עוזב מה שעושה האשה, אתה יש לך דברים לתקן. תתחיל לעבוד על זה, המכתב של הבת שלי קרע לי בסוף את הלב. לא יכולתי לחשוב על כך שבחיי אני אקבל כזה מכתב מהבת שלי והנה אני אצלק'."

ישבנו לשיחה ארוכה - ניסיתי להבין מה עומק ושורש הבעיה פה.

"הבנתי ממך, שלך מפריעים דברים שעושה אשתך וגם לאשתך מפריעים דברים שאתה עושה. האם יצא לכם לשבת ולדבר, כמו אנשים שיודעים לדבר, על דברים שמפריעים לכם. כמובן בלי לפגוע אחד בשני, בלי לצעוק, בלי שנאה, פשוט תקשורת בסיסית הייתה לכם?" שאלתי. הוא ענה: "אף פעם לא, אנחנו ישר מגיעים לפיצוץ, אין עם מי לדבר. אני נפגע או שהיא נפגעת ומיד אנחנו מגיעים לפגיעות הדדיות, וכל אחד מנסה להראות לשני כמה הוא יותר יודע לפגוע חזק". אמרתי לו: "לדעתי, הבעיה העיקרית שלכם זוהי תקשורת, אין לכם תקשורת בסיסית של דיבור ביניכם. גם אם משהו מפריע לאחד מבני הזוג, ליבון העניינים צריך להיות כאשר שני בני הזוג רגועים. אני אתן לך דוגמה איך צריכה להיראות תקשורת. אני יושב למשל עם אשתי ואומר לה שאני מאוד מעריך אותה ומכבד אותה, כשהאדם שלמולך שומע מחמאות ליבו נפתח והוא רגוע ומפויס, ואז אני מתחיל להסביר בצורה עדינה מה שהיה היום שפגע בי והפריע לי. בלי הרמת קול וצעקות, בחיוך והבנה.

ואז תקשורת נורמלית אמורה להיות כך שאשתי מנסה להסביר את הצד שלה וכו' ואז מגיעים להבנות, אצלכם אין בכלל דו שיח. אני מציע לך שבפעם הבאה שמהו מפריע לך אצל אשתך דבר ראשון תפסיק להגיב כמו שאתה מגיב. דבר שני תדבר איתה בזמן שאתם רגועים, בתחילה בדברים רכים ואז תגיד בצורה יפה מה שמפריע לך ובלי האשמה.

פשוט תנסה להסביר לה בצורה עדינה מה אתה מרגיש וחושב כתוצאה מההתנהגות שלה.

ובשום פנים ואופן אל תיתן לה לגרור אותך למריבות וצעקות. אם היא תתחיל לצעוק, תגיד

לה שקיבלת החלטה שאתה לא צועק ולא פוגע, אלא אתה מדבר כאדם גדול ובוגר בצורה עדינה. בהתחלה זה יהיה קשה ואתה צריך הדרכה טובה איך לדבר תקשורת נכונה אבל אתה תראה שבסוף זה ישתנה".

אחת הבעיות העיקריות שיש בין בני זוג זו בעיית תקשורת, אנשים לא יודעים לדבר. או שמדברים ופוגעים וצועקים, או ההפך - שותקים וצוברים בתוך הלב ואז נוצרים משקעים, או שמדברים אבל לא עושים את זה בצורה מספיק רגישה. השם ברא לנו פה בשביל שנדבר אחד עם השני. וכבר כתב הרמב"ן באיגרתו: "תתנהג תמיד לדבר כל דברך בנחת". כאשר בני זוג יודעים לדבר אחד עם השני בצורה מבוגרת ובריאה אף דבר לא יכול להפריע לזוגיות שלהם, כי יש להם את הקלף המנצח של תקשורת, הם מדברים יחד ומנסים להבין אחד את השני.

כאשר יש את כל ההתאמה בין בני זוג אבל אין תקשורת הכול יכול להתפוצץ בשניות. תקשורת בריאה מעידה על בגרות נפשית, על חוזק נפשי. קל מאוד לצעוק ולפגוע, אבל הרבה יותר שווה לנסות ולהקשיב לשני באמת - מה מפריע לו? למה הוא נפגע? מה מציק לו? מה הם הצרכים שלו? בדרך כלל בעיות תקשורת נוצרות כאשר אחד מבני הזוג לא ראה אצלו בבית תקשורת נורמלית וכך הוא ממשיך את זה אצלו בביתו. לכן מאוד חשוב שנראה לילדים שלנו מה זו תקשורת נורמלית, ואז לא רק בין ההורים אלא גם בין הילדים אם משהו מפריע הם ילמדו לדבר אחד עם השני ולא בדרך של מריבות.

אותו יהודי שהגיע אליי עשה עבודה קשה מאוד וברוך השם אחרי תקופה ארוכה שהוא היה אצלי הוא הראה לי מכתב שכתב כתבה לו ולאשתו: "אבא ואמא תודה לכם..." זהו, זה הספיק לנו כדי להבין שעלינו על הדרך הנכונה.

הלכות נישואין [יח]

פינת ההלכה



ימי שבע ברכות [ו]

- א. מצוה לשמח חתן וכלה (ש"ע אבה"ע סי' סז ס"א) וחיוב זה הוא לא רק בליל החתונה, אלא בכל שבעת ימי המשתה (ילקו"י פ"ד ס"ו, בית חתנים לגר"מ פניני עמ' קנז).
- ב. מברכים "שבע ברכות" אחרי כל סעודה וסעודה שעושים בימים אלו (ש"ע אבה"ע סי' סז ס"ה) ואין חיוב לעשותם, מ"מ מצוה מן המובחר שיעשו סעודות בימים אלו כדי להתחייב ב"שבע ברכות" (ש"ת רב פעלים לנא"ח ח"ד אבה"ע שאלה ו, ילקו"י שובע שמוחת ח"א נישואין פ"ז ס"א).
- ג. "שבע ברכות" הלכה למעשה:

לספרדים: בדרך כלל אין עושים את סעודת "שבע ברכות" בבית החתן ולכן אין "שבע ברכות" (ש"ע אבה"ע סי' סז ס"ה, ילקו"י פ"ז ס"א), אלא "שתי ברכות" (ש"ע סס ס"ד) ["אשר ברא" וברכת "הגפן"]. וזה מותנה שיהיו 3 גברים בסעודה [כולל החתן] ואכלו פת (ש"ע והרמ"א סס, נישואין כהלכה סי' כז ס"ב). וממלאים כוס יין אחת בלבד ומברכים איתה ברכת המזון ובסיום מברך "בורא פרי הגפן" ואח"כ "אשר ברא" וטועם [רביעיית- 81 גרם ואם א"א אזי רוב 41- גרם] ונותן לחתן ולכלה לטעום (נישואין כהלכה סי' כז ס"ה, ילקו"י פ"ז ס"ט). [אם עושים בבית החתן וגם קיימים התנאים הנוספים כמבואר להלן אצל האשכנזים אזי עושים שבע ברכות כמבואר שם]

הסבר: לדעת שולחן ערוך, מר"ן הרש"ל עובדיה יוסף, מר"ן בן ציון אבא שאול ועוד כש"שבע ברכות" לא בבית החתן אומרים רק 2 ברכות וגם עם 2 ברכות אלו מבורכים החתן והכלה בכל הברכות לשפע קדושה טהרה ברכה והצלחה בביתם החדש ובפרט שמקיימים דבריהם של גדולי ישראל (נישואין כהלכה ואגדה לגר"ד נקי עמ' 261-260).

לאשכנזים: מאחר ואפשר לעשות את "שבע ברכות" בכל מקום (טורי זהב על ש"ע אבה"ע סס ס"ה, ז, נטעי גבריאל נישואין ח"ב פ"ק ס"ב) מצוי שמברכים "שבע ברכות" וזה בתנאים נוספים: [1] שיש אורח (גבר) אחד בסעודה שהוא בבחינת "פנים חדשות" [=לא היה נוכח בשבע ברכות שלהם בימים הקודמים] (ע"פ ש"ע אבה"ע סי' סז ס"ז, נטעי גבריאל נישואין ח"ב פ"ד ס"ג) [2] הסעודה היא סעודה של לחם שמשותפים בה עשרה גברים [כולל החתן] (ש"ע אבה"ע סי' סז ס"ד). ממלאים 2 כוסות יין, על הכוס הראשונה מברכים ברכת המזון ובסיומה מברכים 6 ברכות על הכוס השנייה ואז מברך הראשון "בורא פרי הגפן" על הכוס הראשונה וטועם מהיין [רביעיית- 81 גרם ואם א"א אזי רוב 41- גרם]. מערבבים את 2 הכוסות ונותנים אחד לחתן ואחד לכלה לטעום (ע"פ נישואין

כהלכה סי' יז. [אם לא מתקיימים התנאים ל"שבע ברכות" מברכים "שתי ברכות"].

ד. בסעודות שעורכים בשבעת ימי המשתה מוסיפים בזימון שלפני ברכת המזון "שהשמחה במעונו" (ש"ע אזה"ע סי' סב ס"ג).

ה. הימים שמוסיפים "שהשמחה במעונו" נקבעים לפי "ימי השמחה" ולא לפי ימי "שבע ברכות" ולכן למעשה: בד"כ זה 7 ימים למעט: כשהכלה אלמנה או גרושה אומרים רק 3 ימים (ש"ע אזה"ע סי' סב ס"ג) ואם זה גרוש שמחזיר גרושתו לא אומרים בכלל (בית התנים פ"ז ס"ב).

ו. אומרים "שהשמחה במעונו" בין בזימון של עשרה ובין בזימון של שלושה ודווקא כשהחתן וכלה השתתפו בסעודה (נישואין כהלכה סי' כג ס"ב שכן משמע ש"ע כ"ז ודרכי משה סי' סב ס"ג בין לספרדים בין לאשכנזים). אמנם כשהזימון של שלושה אומרים "שהשמחה במעונו" דווקא:

לאשכנזים: כשיש שם בסעודה אורח שאינו מבני הבית

לספרדים: אפילו אם סועד החתן עם בני ביתו בלבד (נישואין כהלכה סי' כג ס"ג).

מרים בתרא ש"ע סס סכנת ש"ע סכך המנהג, ילקו"י סס).

ז. אם התחילו בסעודה ביום השביעי של שבע ברכות ביום והסעודה הסתיימה בלילה [ליל שמיני], אף שאין מברכים "שבע ברכות", מכל מקום יכולים לומר בזימון "שהשמחה במעונו" (נישואין כהלכה סי' כג ס"ד, ילקו"י פ"ז ס"ט).

ח. בסעודת "שבע ברכות" יש להקפיד שתהיה הפרדה ומחיצה בין הגברים לנשים ולא ישבו בתערובת גברים ונשים (ילקו"י פ"ז ס"א).

אם יושבים ב"שבע ברכות" בערבוביה גברים ונשים אי אפשר לברך שם "שהשמחה במעונו" (ס' חסידים סי' סג).

אך אם יושבים בנפרד ללא מחיצה אע"פ שרואים אלו את אלו יכולים עדיין לברך "שהשמחה במעונו" (ילקו"י פ"ז ס"א, הנישואין כהלכה ולאגדה עמ' 267).

ט. נהגו כשמגיעים ל"שבע ברכות" מביאים את הכלה אצל החתן עד סוף הברכות, כדי לברך בנוכחות החתן וכלה ושתטעם מהיין (נישואין כהלכה סי' כג ס"א).

והנכון יותר להושיב את הכלה בצד הנשים סמוך למחיצה באופן שתשמע את הברכות, כדי לשמור על גדרי הצניעות (ילקו"י פ"ז ס"ב).

להעיר ולעורר בעניין תפילת שחרית [נכון ליום שישי פרשת שמות]

פועלים שזמנם מצומצם ועליהם להופיע במקום עבודתם בשעות המוקדמות של הבוקר, ובפרט בימות החורף שהשעה דחוקה להם:

* מותר להם להתפלל לכתחילה אחר עמוד השחר, וכשבאים יתחילו פרשת העקידה וסדר הקורבנות כ-90 דקות לפני הנץ החמה [היום הזמן ת"א- 5:21, חיפה- 5:19, ב"ש- 5:15, י-ם- 5:11], באופן שיתחילו "ברוך שאמר" לאחר עמוד השחר (שהוא 72 דקות קודם הנץ החמה, וכנ"ל) [היום הזמן ת"א- 5:38, חיפה- 5:37, ב"ש- 5:35, י-ם- 5:31]

* כאשר יסיימו הציבור ברכות ישתבח (שבינתיים עברו לא פחות מ-6 דקות אחר עמוד השחר) [היום הזמן ת"א- 5:44, חיפה- 5:43, ב"ש- 5:41, י-ם- 5:37] יתעטפו בציצית ויניחו תפילין בברכותיהן, ואח"כ יאמר השליח ציבור קדיש וברכו, (וטוב שיאמר בלחש 3 פסוקים ה' צבאות עמנו וכו' לפני שיאמר הקדיש) ויתחילו ברכת יוצר אור וכו'.

* כאשר יגיעו לתפילת שמונה עשרה יתפלל השליח ציבור בקול רם שלוש ברכות הראשונות וגם הציבור יתפללו עימו מילה במילה עם הקדושה ואח"כ יסיימו התפילה בלחש. ואין צורך להתפלל חזרה מאחר שהפועלים ממהרים לעבודתם,

* ואם יש להם עוד פנאי מועט יאמרו וידוי וי"ג מידות ונפילת אפיים, ואם לא ידלגו הוידוי ונפילת אפים, ויאמרו חצי קדיש, ואח"כ יאמרו אשרי ובא לציון, וקדיש תתקבל ויחלצו הטלית והתפילין תוך כדי אמירת שיר של יום ועלינו לשבח, ויצאו לעבודתם.

* וביום שני וחמישי כשהזמן מצומצם יש להעדיף קריאת ספר תורה על הוידוי והתחנונים.

* ובדרך הליכתם לעבודה יסיימו את שאר התפילה, ומובן מאליו שאם יש להם עוד פנאי, יאמרו תפילת שמונה עשרה עם חזרת השליח ציבור וכן ישלימו במידת האפשר את שאר התפילה. (ילקו"י ח"א עמ' קלו ס"ב).

שעור לבעלי בתים באשרוד בימים א-ה מ- 9:00 עד 10:00 בבוקר בנושא: הלכה\אגדה\מוסר עם הרב אברהם חזן בבי"כ הרמ"א רח' נתן אלבז 12 אזור ו'

לעלון האיחוד דרושים תרומות להדפסת העלון כל תרומה תתקבל בברכה. כמו כן אנו רוצים להוציא בס"ד בל"ג עלון מיוחד ל- "סדר טו בשבט" צבעוני דרושים תורמים לזה טל: 08-8644452